

Vuoden 2021 talousarvion ja 2021-2023 taloussuunnitelman laadintaohje

Kittilän kunnan hallintosäännön 64 §:n mukaan kunnanhallitus hyväksyy suunnittelukehykset ja talousarvion laadintaohjeet.

Kuntalain 110 §:n mukaan valtuuston on vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä kunnalle seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvio ottaen huomioon kuntakonsernin talouden vastuut ja velvoitteet. Talousarvion hyväksymisen yhteydessä valtuuston on myös hyväksyttävä taloussuunnitelma suunnittelukaudeksi. Suunnitelmakausi kattaa vuodet 2021-2023.

Talousarvio ja –suunnitelma on laadittava siten, että ne toteuttavat kuntastrategiaa ja edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan. Talousarviossa ja –suunnitelmassa hyväksytään kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden tavoitteet. Kunnan talousarvio ja taloussuunnitelma on kuntastrategian toteuttamisen ja seurannan keskeinen väline.

Taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen. Kunnan taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Kunnan tulee taloussuunnitelmassa päättää yksilöidystä toimenpiteistä, joilla alijäämä mainittuna ajanjaksona katetaan. Kittilän kunnalle on kertynyt taseeseen ylijäämää edellisiltä vuosilta vuoden 2019 loppuun mennessä noin 18,7 miljoonaa euroa, joten kuntalaissa mainittua alijäämän kattamisvelvollisuutta ei kunnalla tällä hetkellä ole.

Talousarvioon otetaan tehtävien ja toiminnan tavoitteiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot sekä siinä osoitetaan, miten rahoitustarve katetaan. Määräraha ja tuloarvio voidaan ottaa brutto- tai nettomääräisenä. Talousarviossa ja –suunnitelmassa on käyttötalous- ja tuloslaskelmaosa sekä investointi- ja rahoitusosa.

Kunnan toiminnassa ja taloudenhoidossa on noudatettava talousarviota.

Kittilän kunnan talousarvion laadinnan lähtökohtana ovat kuntastrategia, vuoden 2019 tilinpäätös, vuoden 2020 ennuste sekä taloussuunnitelma vuodelle 2021, jota on muokattu päivitettyjen ennusteiden pohjalta.

Kittilän kuntastrategia

Kittilän kuntastrategian mukaan kunnan arvot ovat luonto, inhimillisuus, vieraanvaraisuus ja edelläkävijyys (LIVE). Strategian kuutena painopisteenä ovat yhteisöllinen ja osallistava Kittilä, positiivinen viestintä ja imago, huomio hyvinvointiin, viihtyisä ympäristö ja hyvät liikenneyhteydet, yritysmuutoskyky ja elinvoimatyö sekä digitaalisuuden kehittäminen.

Kunnan visiona on Kittilä – puhdasta kultaa. Taustalla on ajatus, että Kittilä on puhdasta kultaa monella eri tasolla. Visio perustuu kunnan tehtävään, joka on vaalia kuntalaisten hyvinvointia sekä kunnan elinvoimaa.

Kuntastrategia ja kunnan visio tulee sisällyttää vuoden 2021 talousarvion ja 2021-2023 taloussuunnitelman valmisteluun huomioimalla ne muun muassa talousarvion ja toimielimien, kuten lautakuntien, kunnanhallituksen ja valtuuston tavoitteissa, mittareissa, henkilöstön kehityskeskusteluissa ja osastopalavereissa ja koko kuntakonsernissa sekä kunnan tilaisuuksissa ja viestinnässä.

Toimielinten ja kunnan toimialojen tulee hyväksyä kuntastrategian jalkauttamiseksi ja päätöksenteon järkevöittämiseksi vuosikellot helmikuun 2021 loppuun mennessä.

Talousarvion laadinnan yhteydessä tulee laatia hankintakalenteri, josta nähdään olennaisten hankintojen ajoittuminen kunnan toiminnassa.

Talousarvion valmisteluajataulu

Määräaika	Toimielin	Tehtävä
11.8.2020	Kunnanhallitus	Vuoden 2021 talousarvion ja 2021-2023 laadintaohje
14.9.2020	Kunnanvaltuusto	Talousarvioseminaari
20.10.2020	Kunnanhallitus	Kunnallis- ja kiinteistöveroprosentit
31.10.2020	Lautakunnat, Kideven johtokunta	Talousarvioesitys
9.11.2020	Kunnanvaltuusto	Veroprosenteista päättäminen
17.11.2020	Kunnanhallitus	Kunnanjohtajan talousarvioesitys
1.12.2020	Kunnanhallitus	Kunnanjohtajan talousarvioesitys
Päätös kh 11.8.	Kunnanvaltuusto	2. Talousarvioseminaari
14.12.2020	Kunnanvaltuusto	Talousarvion hyväksyminen

Verotulot ja valtionosuudet

Verotulojen ennustamisessa käytetään apuna Kuntaliiton veroennustekehikkoa, josta viimeisin päivitys on kesäkuulta. On huomioitava, että ennusteet voivat vielä muuttua merkittävästi. Koronaepidemia on vaikuttanut merkittävästi talouden ennustettavuuteen. Koronaepidemian tarkkoja vaikutuksia kunnan talouteen ei vielä pystytä tarkasti arvioimaan. Lähtökohtana talousarvion laadintaohjeistukselle on veroprosenttien pysyminen ennallaan.

1000 euroa	TP2019	TA 2020	ENNUSTE 2020	ENNUSTE 2021
Kunnallisvero	20 938	20 495	20 000	20 500
Yhteisövero	2 580	2 400	2 000	1 900
Kiinteistövero	7 034	7 100	6 724	7 000
Verotulot yhteensä	30 552	29 995	28 724	29 400

Kunnan tuloveroprosentin tarkentaminen 0,25 prosenttiyksiköllä vaikuttaa kunnan tuloveroihin noin 240 000 euroa. Mikäli kunnanvaltuusto määrää voimalaitosten kiinteistöveroprosentiksi 3,1, saa kunta voimalaitoksista kiinteistöveroa noin 468 000 e vuodessa. Nyt kunta saa voimalaitoksista kiinteistöveroa 175 000 e.

Valtionosuuksissa on kuluvalle vuodelle poikkeuksellisia koronaepidemiasta aiheutuvia kunnille maksettavia eriä. Näillä erillä valtio pyrkii korvaamaan kunnille koronasta aiheutuvia talouden heikennyksiä. Taulukossa esitetty veronmaksujen lykkäykseen liittyvä tänä vuonna saatava 812.876 euron erä maksetaan takaisin valtiolle ensi vuonna koron kera.

1000 euroa	TP 2019	TA 2020	ENNUSTE 2020	ENNUSTE 2021
Peruspalvelujen valtionosuus (sisältää tasauksen)	22 647	19 802	20 590	20 103
Opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuus	220	102	102	102
Verotulomenetyksen kompensaatio		3 316	3 316	3 565
Verotulojen maksun lykkäysmenettely (mom.28.90.35)			813	-842
Yhteensä	22 867	23 220	24 821	22 928

Verotulo- ja valtionosuusennusteet ensi vuodelle päivittyvät syksyn aikana ja päivitettyt luvut huomioidaan talousarvion laadinnan edetessä. Jos ennusteet muuttuvat huomattavasti, voi kunnanhallitus päivittää ja tarkentaa tätä ohjeistusta.

Käyttötalousosa

Koronapandemia on lisännyt merkittävästi kuntien toimintaedellytysten epävarmuutta. Kunnan tulovirtojen kertymistä on monilta osin vaikeaa arvioida, minkä vuoksi on erityisen tärkeää tarkastella kunnan kulurakennetta hyödyntämällä esimerkiksi Kuntaliiton tietoja palvelutuotannon kustannuksista ja selvittämällä, mistä mahdolliset poikkeamat muihin samankokoisiin kuntiin aiheutuvat ja tehtävä esityksiä tarvittaviksi toimenpiteiksi.

Käyttötalouden kulujen osalta on erittäin tärkeää pyrkiä yhä löytämään taloudellisia, nykyaikaisia tapoja organisoida palveluja ja saada säästöjä. Toimintojen uudelleen organisoiminen mahdollisuuksia tulee kartoittaa säännöllisin väliajoin. Lautakuntien talousarvioesityksissä tulee selkeästi tuoda esille se, kuinka taloudellisuuden ja kehittämisen näkökulma sisältyy talousarvion tavoitteisiin.

Lautakunnat tarkastavat maksut ja taksat. Pyritään lisäämään toimintatuottoja siltä osin kuin se on mahdollista. On selvítettävä valtion ja EU:n rahoitusmahdollisuuksia ja haettava Kittilän kunnan kannalta tarpeellista strategian mukaisten tavoitteiden saavuttamista edistävää rahoitusta.

Tavoitteena on, että toimintakulujen osalta vain palkat voivat kasvaa (työehtosopimusten mukaiset korotukset, varaukset henkilökohtaisiin lisiin tms.). Palkkojen osalta on ohjeistus kohdassa Henkilöstösuunnittelu. Muiden toimintakulujen ei tulisi kasvaa kuin vain hyvin perustellusta syystä.

Käyttötalousosan sitovuus valtuustoon on toimialojen lautakuntataso nettona (Toimintatuotot-toimintakulut = Toimintakate). Teknisen lautakunnan toimialueella kuitenkin toteutuvaa toimintakatetta vertailtaessa talousarvioon ja arvioitaessa tarvetta määrärahamuutoksille maankäyttömaksujen tuloutukset taseesta ja tonttien myynnit huomioidaan talousarviossa esitettyjen lukujen mukaisina.

Tuloslaskelmaosa

Raamin lähtökohta on, että toimintakulut voivat kasvaa vain palkkojen osalta.

Veroprosenttien pysyessä ennallaan ja huomioiden verotuloennusteet sekä ennakkolaskelmat valtionosuuksista päädyttäisiin 3,2 miljoonan euron vuosikatteeseen, joka on vuoden 2019 toteutumaa selvästi huonompi mutta kuluvan vuoden talousarviota suurempi ja kattaa oletettavasti vuotuisten poistojen määrän.

1000 euroa	TP 2019	TA 2020	TS 2021	RAAMI 2021
Toimintakate	-48 653	-52 082	-50 695	- 50 314
Verotulot	30 553	29 995	29 995	29 400
Valtionosuudet	22 867	23 220	23 220	22 928
Rahoitustuotot ja – kulut	1 406	1 466	1 466	1 197
Vuosikate	6 173	2 599	3 986	3 211
Poistot ja arvonalentumiset	-2 799	-2 582	-2 582	-3 000
Tilikauden tulos	3 374	16	1 404	211
Tilinpäätössiirrot	162	160	160	160
Tilikauden ylijäämä	3 536	176	1 564	371

Investointiosa

Vuoden 2021 taloussuunnitelman mukaisten investointimenojen yhteismäärä on 10,1 miljoonaa euroa. Olennaisimmat investoinnit liittyvät tulvantorjuntaan, liikenneväylien rakentamiseen ja parantamiseen, kirkonkylän uuden koulukeskuksen rakentamiseen sekä kirjaston peruskorjaukseen.

Talousarvion investointiesitysten tulee olla hyvin perusteltuja. Toimialajohtajat toimittavat investointitarpeet kunnanjohtajalle, tekniselle johtajalle ja controllerille perjantaihin 28.8.2020 mennessä. Tekninen johtaja koostaa yhteenvedon esityksistä johtoryhmään, joka pidetään syyskuussa ja johon kutsutaan mukaan valtuuston ja kunnanhallituksen puheenjohtajisto. Investointeja käsitellään 14.9.2020 valtuuston talousarvioseminaarissa.

Rahoitusosa

Kunnalla on kuluvan vuoden lopussa lainaa noin 20,4 miljoonaa euroa eli noin 3.167 euroa per asukas, jos vuoden 2020 toiminnan rahavirran ennuste on pystytty ennustamaan riittävällä tarkkuudella ja budjetoidut investoinnit toteutuvat suunnitellusti.

1000 euroa	TP 2019	TA 2020	TS 2021	RAAMI 2021
Toiminnan rahavirta	5 897	1 799	3 186	1 711
Investointien rahavirta	-4 138	-5 657	-8 895	-8 195
Toiminta ja investoinnit netto	1 759	-3 858	-5 709	-6 484
Antolainauksen muutokset	166	-530	0	-200
Lainakannan muutokset	-760	4 388	5 709	6 684
Muut maksuvalmiuden muutokset	-354	0	0	0

Rahoituksen rahavirta netto	-949	3 858	5 709	6 484
VAIKUTUS MAKSUVALMIUTEEN	811	0	0	0
Lainakanta	16 621	22 715	28 423	27 120
Lainakanta euroa/asukas	2 576	3 529	4 416	4 203
Asukasluku 31.12.2019	6453			

Henkilöstösuunnittelu

Palkkahallinnosta toimitetaan 24.8.2020 mennessä esimiehille henkilöluettelot. Niiden oikeellisuus tulee tarkastaa ja ilmoittaa mahdolliset talousarviovuodelle tulevat muutokset palkkahallintoon. Talousarvion palkkasummat ja niiden sosiaaliturvakustannukset ajetaan talousarvioon keskitetysti kirjanpidon toimesta. Palkkasummissa huomioidaan työehtosopimusten mukaiset yleiskorotukset ja muut arvioidut korotukset 2,5 %.

Eläkemenoperusteiset ja varhaiseläkemenoperusteiset KuEL-maksut vahvistetaan vasta syys-lokakuun vaihteessa, jonka jälkeen niiden osalta voidaan päivittää lopulliset talousarvioluvut.

Sisäiset erät

Sisäiset vuokrat budjetoidaan keskitetysti.

Konserniyhteisöjen tavoitteet

Kunnan konsernijohto, tytäryhteisöjen toimitusjohtajat ja hallituksen puheenjohtajat pitävät syyskuun loppuun mennessä yhden suunnittelu- ja neuvottelutilaisuuden kunnan ja yhteisöjen strategioiden yhteensopivuuden varmistamiseksi ja toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden asettamiseksi.

Konserniyhtiöiden tulee hyödyntää kunnan hankintasopimuksia, kun se on mahdollista ja järkevää. Esimerkiksi työterveyshuollon osalta kunta on tehnyt kilpailutuksen, jossa ovat mukana tytäryhtiöt.

Kittilän kunnan konsernijohtoon muodostavat kunnanhallitus, kunnanjohtaja ja kunnanhallituksen määräämät viranhaltijat.